
ΘΕΜΑ

Αγώνες για την ελευθερία

Α. ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ¹

ΤΑΞΗ : ΣΤ'

ΑΦΟΡΜΗ

Διάλογος ΣΤ3 της εφαρμογής ή κάποιο σχετικό θέμα που θα βρίσκεται στην επικαιρότητα.

ΧΡΟΝΟΣ

Πέντε περίπου εβδομάδες με εργασία στο σχολείο σε τακτική βάση και πιθανόν με κατ' οίκον προεργασία των μαθητών.

ΣΤΟΧΟΙ

Γενικοί στόχοι:

Επιδιώκεται να:

- αναδειχθούν οι αγώνες για την ελευθερία στην Ελλάδα και όλο τον κόσμο (απελευθερωτικά κινήματα λαών, ύπαρξη κινημάτων αντίστασης σε ολοκληρωτικά ή θεοκρατικά καθεστώτα),
- εντοπιστούν ομοιότητες στην ανάγκη για ελευθερία ανάμεσα στους λαούς όλου του κόσμου στη σημερινή και σε όλες τις παλιότερες χρονικές περιόδους,
- γίνει εμφανές ότι το αίτημα για ελευθερία εκφράζεται μαχητικότερα από τη νεολαία,
- ερευνηθεί ο θεσμός της δουλείας (αποικιοκρατία, σύγχρονες μορφές εξάρτησης και δουλείας).

Μαθησιακοί στόχοι:

Επιδιώκεται οι μαθητές να:

- μπορούν να αναφέρουν παραδείγματα απελευθερωτικών αγώνων από παλαιότερες εποχές (πότε και που) και κάποια από τα κύρια συνθήματα που χρησιμοποιούσαν. Να εντοπίσουν τις έννοιες που κυριαρχούν και αν υπάρχουν κοινές (και ποιες).
- διακρίνουν και να καταγράφουν ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα που παραβιάζονται σε διάφορες περιπτώσεις.

Δεξιότητες:

- Να αναζητούν, να συλλέγουν, να αξιολογούν και να αξιοποιούν υλικό (λογισμικό, μαρτυρίες, λογοτεχνικά κείμενα, ειδήσεις, φωτογραφικό, κινηματογραφικό, εικαστικό)
- Να εξασκηθούν οι μαθητές στη σύγκριση, στις δυνατότητες έκφρασης, σε τρόπους παρουσίασης. (να αναπτύξουν την αναλυτική και συγκριτική σκέψη)

Ευρύτεροι κοινωνικοποιητικοί στόχοι:

Επιδιώκεται να:

- αναπτυχθούν κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών όπως η συνεργατικότητα, η συλλογική εργασία, η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε κοινωνικά προβλήματα όπως σύγχρονες μορφές δουλείας, υπερωρία των ισχυρών απέναντι στους αδύναμους, αποικιοκρατική αντίληψη, ...)

¹ **Σημείωση:** Σε όλο το κείμενο χρησιμοποιείται το αρσενικό γένος (π.χ. οι μαθητές, ο εκπαιδευτικός, κ.ά.) χωρίς καμία πρόθεση αξιολογικής διάκρισης των φύλων, για να διευκολύνεται η ανάγνωση του κειμένου χωρίς να συναντώνται διαρκώς εκφράσεις που χρησιμοποιούν και τα δυο γένη (π.χ. οι μαθητές/τριες, ο/η εκπαιδευτικός, κ.ά.).

- προβληματιστούν για το πώς προβάλλουν τα ΜΜΕ τα γεγονότα που συμβαίνουν στις μέρες μας.
- εξοικειωθούν με ποικίλα εκφραστικά μέσα (επαφή με λογοτεχνικά και εικαστικά έργα, με ποικίλες μορφές του λόγου, δραματοποίηση καταστάσεων)
- προσεγγίσουν τον επιστημονικό τρόπο εργασίας
- εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

Αναδεικνύονται σε πολλά σημεία της υλοποίησης του project, οι διαθεματικές έννοιες ομοιότητα και διαφορά (συγχρονικά και διαχρονικά), άτομο και σύνολο (αγωνιστής και μαζική αντίσταση, ...), σύστημα (εξουσίας, στρατιωτικό...), μεταβολή (ελευθερία - σκλαβιά, ...), αλληλεπίδραση (ιδεών, πολιτιστικών στοιχείων, ...), πολιτισμός (έργα τέχνης, ...).

ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ και ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ

Με επίκεντρο το θέμα «Αγώνες για την ελευθερία» που έχει επιλεγεί από το μάθημα «Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή» οι μαθητές θα αναλάβουν δραστηριότητες, με την αρωγή του εκπαιδευτικού (και όπου χρειαστεί με την καθοδήγηση), και θα αναπτύξουν έννοιες και δεξιότητες αντλώντας από το περιεχόμενο άλλων μαθημάτων (ή επιστημονικών πεδίων) όπως φαίνεται στο επόμενο σχήμα.

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

- Το περιεχόμενο του διαθεματικού σεναρίου αυτού καθεαυτού για την δυναμική που κρύβεται πίσω από τους απελευθερωτικούς αγώνες των λαών, τους αγώνες κατά της δουλείας (κοινωνικές ομάδες).
- Εθνικές επέτειοι άλλων χωρών.

Γλώσσα - Λογοτεχνία

- Ετυμολογική προέλευση και σχηματισμός λέξεων (δουλοκτητικός, απελευθερωτικός, ανεξαρτησία, αντίσταση, ...).
- Αναζήτηση λαϊκού λόγου (παροιμίες, αινίγματα, κ.ά.) σχετικά με τη σκλαβιά και την ελευθερία.
- Πρώτη αναγνώριση, χαρακτηρισμός και ταξινόμηση ειδών λόγου (επιστημονικός, καθημερινός, λαϊκός, δημοσιογραφικός, ποιητικός, ...).

- Αναζήτηση πληροφοριών και σχετικών στοιχείων σε κείμενα της ελληνικής λογοτεχνίας, καθώς και λαϊκού λόγου (παροιμίες, αινίγματα, κ.ά.).

Ιστορία

- Αγώνες για ελευθερία στην αρχαιότητα. Αντίστοιχοι αγώνες στην τουρκοκρατία και μέχρι τις μέρες μας.
- Σύνδεση με εθνικές επετείους.

Γεωγραφία

- Πότε έγιναν ανεξάρτητες οι χώρες της Λατινικής Αμερικής.
- Πότε της Αφρικής, Πότε της Ν.Α. Ασίας.
- Ποια ήταν η πορεία των δουλεμπόρων από την Αφρική στις ΗΠΑ.
- Εντοπισμός στο χάρτη των περιοχών αυτών. Δεξιότητες ανάγνωσης χάρτη.

Τέχνες

Αναζήτηση έργων τέχνης, εξοικείωση με μορφές των καλών και των εφαρμοσμένων τεχνών. Έκφραση με ζωγραφική αναπαραστάσεων των διαπραγματευόμενων εννοιών, όπως ελευθερία-σκληρά, κ.ά.

Ξένη γλώσσα

Αναζήτηση, επιλογή, επεξεργασία, απόδοση περιεχομένου, μετάφραση κειμένων από το διαδίκτυο.

Πληροφορική

- Αναζήτηση στοιχείων από το διαδίκτυο.
- Σύνθεση κειμένων με χρήση επεξεργαστή κειμένου.
- Πιθανή ψηφιοποίηση (εφόσον διατίθεται σαρωτής) και επεξεργασία εικόνων με χρήση αντίστοιχου προγράμματος.
- Πιθανή σύνθεση παρουσίασης με χρήση κατάλληλου προγράμματος (π.χ. Power Point).

Β. ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ (ενδεικτικός χρόνος – μια εβδομάδα)

Αφορμή

Η αφορμή δίνεται από το διάλογο ΣΤ3.

Εναλλακτικά η αφορμή μπορεί να δοθεί από ένα θέμα που θα βρίσκεται στην επικαιρότητα και ο εκπαιδευτικός μπορεί να προσκομίσει ένα φύλλο εφημερίδας και να διαβάσει το επίκαιρο σχετικό απόσπασμα.

Ενημέρωση από τον εκπαιδευτικό

Σύντομη παρουσίαση, του θέματος και της διαδικασίας. Παρουσίαση σχετικού υλικού και πρώτη επαφή των μαθητών με το αντικείμενο.

Χωρισμός σε ομάδες εργασίας - Προτεινόμενες ΟΜΑΔΕΣ

- Αγώνες ελευθερίας στην αρχαιότητα.
- Απελευθερωτικές κινήσεις κατά την τουρκοκρατία
- Υπάρχουν σήμερα στον κόσμο αγώνες για την ελευθερία;
- Δουλεία (από την αρχαιότητα, μέχρι τους μαύρους στις ΗΠΑ)
- Κινήματα της δεκαετίας του '60 και ως το τέλος του 20^{ου} αιώνα (Μ.Λ.Κινγκ, Μάης 68, Απαρτχάιντ, Πολυτεχνείο, πλατεία Τien An Men)
- Δημιουργική ομάδα (κατασκευές). *Συμμετέχει όλη η τάξη.*
- Ομάδα υποστήριξης (πληροφορική)

ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ (ενδεικτικός χρόνος – μια+ εβδομάδα)

Ανάλυση

Οι μαθητές ανά ομάδες αναζητούν στοιχεία. Εντοπίζουν και αποδελτιώνουν πληροφορίες και οπτικό υλικό.

Αν επιλεγεί να υπάρχει έκφραση με ζωγραφική, αυτή ξεκινάει από αυτή τη φάση και συνεχίζεται και στην επόμενη.

ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ (ενδεικτικός χρόνος – δυο εβδομάδες)

Σύνθεση

- Μετά την ανάλυση ακολουθεί η σύνθεση, όπου κατά θέμα, οι ομάδες συγκρίνουν, επιλέγουν, αξιολογούν και συνθέτουν τα στοιχεία τους για κάθε αντικείμενο, με στόχο τη δημιουργία σχετικών κειμένων για την παρουσίαση.
- Γίνεται η τελική συνθετική διεργασία με το υλικό που δημιούργησαν οι ομάδες. Όλες οι ομάδες αλληλοενημερώνονται και η δουλειά της καθεμιάς επηρεάζεται από τις υπόλοιπες.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΦΑΣΗ (ενδεικτικός χρόνος – μια εβδομάδα και συμμετοχή σε ανεξάρτητες εκδηλώσεις)

Παρουσίαση

Συγκροτείται το υλικό που θα παρουσιαστεί.

Η παρουσίαση περιλαμβάνει γενικά στοιχεία για το θέμα, τα στοιχεία των μελών της ομάδας, στοιχεία και φωτογραφίες από την πορεία της δουλειάς και παρουσίαση των αποτελεσμάτων όλης της προσπάθειας.

Δυνατότητες παρουσίασης (επιλέγονται κάποιοι από τους παρακάτω τρόπους εφόσον παρέχεται η αντίστοιχη δυνατότητα)

- Συμμετοχή σε σχολική εκδήλωση για το τέλος της χρονιάς.
- Ανάρτηση ενημερωτικού υλικού στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου.
- Συμμετοχή σε σχολική έκδοση (ετήσιο λεύκωμα, εφημερίδα, περιοδικό).
- Ανάρτηση ενημερωτικού υλικού στην ιστοσελίδα του σχολείου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Διαρκής διαμορφωτική αξιολόγηση καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας.
- Εσωτερική αξιολόγηση μετά την ολοκλήρωση με συζήτηση στην ομάδα εργασίας.

Γ. ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Υλικό της εφαρμογής που μπορεί να αξιοποιηθεί

Με λίγα λόγια και Χρονολόγιο

Εντοπίστε όλες τις σχετικές αναφορές, ανάλογα με τη θεματολογία του project.

Ασκήσεις και Δραστηριότητες

ΕΝΟΤΗΤΑ: Εκπαιδευτικό Σύστημα, Ομάδες

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- ▶ Ένα σύντομο μήνυμα
- ▶ Σχεδιάστε μια αφίσα
- ▶ Βρες στοιχεία για Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Οργάνωση Και Η Λειτουργία Του Κράτους

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- ▶ Στοιχεία κοινοβουλευτικής δημοκρατίας

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- ▶ Λογοκρισία στον τύπο

ΕΝΟΤΗΤΑ: Κράτος Και Πολίτης

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- ▶ Ο ρόλος του πολίτη
- ▶ Ποιοι πρέπει να κυβερνούν σε μια χώρα με δημοκρατικό πολίτευμα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- ▶ Εδώ Πολυτεχνείο
- ▶ Βουλή εφήβων

ΕΝΟΤΗΤΑ: Το Άτομο Και Η Διεθνής Κοινότητα

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- ▶ Δικαίωμα στη ζωή
- ▶ Παιδί, οικογένεια, μόρφωση
- ▶ Παιδί και κράτος πρόνοιας
- ▶ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
- ▶ Τι γνωρίζω για τη UNICEF;
- ▶ Ψωμί, όχι βόμβες
- ▶ Ειρήνη

και επικουρικά από την Ε' τάξη

ΕΝΟΤΗΤΑ: Συμμετοχή Στα Κοινά

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- ▶ Υπεύθυνος πολίτης

ΕΝΟΤΗΤΑ: Κράτος και έθνος

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- ▶ Κράτος & έθνος
- ▶ Που γίνονται πόλεμοι

Βιβλιοθήκη – Εικόνες

Κατηγορίες εικόνων της εφαρμογής που μπορεί να αξιοποιηθούν: «δικαιώματα», «ειρήνη», «κόσμος», «κράτος», «Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις», «ΜΜΕ», «ρατσισμός» και «συνθήματα».

Έντυπο υλικό

Για λογοτεχνικά κείμενα (ειδικά αν δεν υπάρχει σχολική βιβλιοθήκη), μπορεί ο εκπαιδευτικός να ανατρέξει αρχικά στα Ανθολόγια του Δημοτικού σχολείου, τόσο τα τρέχοντα όσο και τις προηγούμενες σχετικές εκδόσεις.

Ενδεικτικά από τα υπάρχοντα σχολικά βιβλία:

Για το 1821

- ▶ ανθολόγιο Β' μέρος (Γ+Δ τάξη) σελ 259 - «Χορεύουν τα κλεφτόπουλα», δημοτικό ποίημα (2 στροφές)
- ▶ Ιστορία ΣΤ' τάξης σελ.109 -«Του Διάκου» δημοτικό ποίημα
- ▶ Ιστορία ΣΤ' τάξης σελ.114-115:
 - «Του Δράμαλη»
 - «Το Ελληνόπουλο»
 - Το νέο Ζάλογγο
 - Στιγμιότυπο από τη μάχη στα Δερβενάκια
- ▶ Ιστορία ΣΤ' τάξης σελ.121 -«Διχόνοια» απόσπασμα του Κολοκοτρώνη
- ▶ Η Γλώσσα μου, Ε' τάξη, Α' μέρος τεύχος 3ο σελ. 122- «Ο κρεμμυδάς»

Για το 1940

- ▶ Η Γλώσσα μου, ΣΤ' τάξη, Α' μέρος σελ. 109- «Από το ημερολόγιο ενός κοριτσιού της κατοχής»
- ▶ Σελ. 114 : « Ο μικρός στρατηγός»
- ▶ Σελ. 131: « Η πατρίδα ελεύθερη»

Κυπριακός αγώνας

- ▶ Η Γλώσσα μου, ΣΤ' τάξη, 3ο μέρος σελ. 120: «Ευαγόρας Παλληκαρίδης» Ποίημα

Η ειδησεογραφία από εφημερίδες συχνά δίνει επίκαιρο υλικό και αποτελεί πηγή υλικού που προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ασκήσει τους μαθητές στο διαχωρισμό της είδησης από την άποψη του συντάκτη ενός άρθρου.

Πηγές στο διαδίκτυο (πρέπει ο εκπαιδευτικός να χρησιμοποιήσει για λίγο μόνο τις ιστοσελίδες αυτές ώστε να εξοικειωθεί με τις ιδιαιτερότητές τους)

α) Εντοπίστε τις πιο κατάλληλες από τις συνδέσεις που προτείνονται στις «Πηγές» της αντίστοιχης ενότητας της εφαρμογής.

β) Χρησιμοποιείτε μια μηχανή αναζήτησης (π.χ. Google στη διεύθυνση www.google.com.gr), χρησιμοποιώντας ως λέξεις κλειδιά τα θέματα που ασχολείσθε, για να εντοπίσετε επιπλέον πληροφορίες, σε νεότερες καταχωρήσεις στο διαδίκτυο.

γ) Αξιοποιείτε υλικό από τη θεματική πύλη των Μ.Μ.Ε. στην Ελλάδα <http://www.mme.gr> από όπου μπορείτε να οδηγηθείτε στους δικτυακούς τόπους των ελληνικών εφημερίδων.

δ) Αξιοποιείτε υλικό από τις ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες ενδεικτικά (στα αγγλικά)

- Encarta (encarta.msn.com)
- Britannica (www.britannica.com)

Πρέπει να επισημανθεί ότι το διαδίκτυο είναι μια δυναμικά διαρκώς εξελισσόμενη και μεταβαλλόμενη δομή, όπου διαρκώς εμφανίζονται νέοι αξιόλογοι τόποι ενημέρωσης και πληροφόρησης ενώ σε άλλους που δεν ενημερώνονται τακτικά, το περιεχόμενό τους απαξιώνεται. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να ελέγχει την εγκυρότητα των πληροφοριών που συλλέγονται από το διαδίκτυο, με αρχικό κριτήριο την αξιοπιστία του φορέα που παρέχει την πληροφόρηση.